

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De Latria & religione, prout Tullius religione[m] sumit, & de vtriusque descriptione, & latriæ commendatione, & diuisione, de partibus eius, ac quadruplici officia religionis. Pars V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

turalis, quorum alterum habes Tob. 4. Quod ab alio odere debet fieri, ne vide ne tu aliquando alteri facias. Reliquū Mat. 7. Omnia quæcūque vultis vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis. Sed quia nulla prædictarū diuisionum perfecte tangere videtur ea quæ ad iustitiam pertinent, generalior videtur potius da esse diuisio iustitia. Et quia virtute iustitiæ reddimus vnicuique quod debemus, diuidetur iustitia secundum ea quæ debemus & quibus debemus. ¶ Notandum ergo, quod quedam debentur non omnibus, & inter ea aliquid debemus superiori, aliquid inferiori, aliquid parti. Item aliquid speciale debemus nobis specialiter coniunctis, vt parentibus, & patrie, beneuolis, quod debet soluit pietas, prout Macrobius & Tullius de ea loquuntur. Item debemus aliquid his qui beneficia conferunt: scilicet gratiam, de qua loquitur Tullius. Et aliquid his qui mala inferunt: scilicet vindicationem, de qua idem loquitur. Et aliquid etiā his qui mala ferunt vel sustinent, scilicet misericordiam.

De Latria & religione, prout Tullius religionē sumit, & de vniuersali que descriptione, & latriæ commendatione, & diuisione, de partibus eius, ac quadruplici officia religionis. PARS V.

Inter ea verò quæ superiori debentur, aliquid est quod soli Deo debetur, & aliquid quod nō soli Deo. Soli Deo debetur latria. Vnde Glo. super illud Matth. 4. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias: Græcè latria dicitur, seruitus Latine. Seruitus communis Deo & homini & cuiuscunque Græcè dicitur dulia. Illa verò quæ soli Deo debetur, latria distincte: vnde idola latria, qui quod soli Deo debet, idolo dat. ¶ Primò inter partes iustitiæ de latria prosequemur. Quod autem latria Græcè dicitur, videtur à Tullio religio vocari. Quam ipse sic describit: Religio est, quæ superioris cuiusdam naturæ, quam diuinam vocant, curam ceremoniamque affert. In hoc quod dicitur curam, innuit cultum interiorem. In hoc, quod dicitur ceremoniam, exteriorem cultum, qui signum est interioris. Isid. 8. lib. etymol. dicit, & religio appellata est quia per eam vni Deo religamus animas nostras ad cultū diuinū vinculo seruiendi. Hoc religatio fit in principio vniuscuiusque religionis: vt in baptismo vbi initiatur Christiana religio: vel in specialibus, religionibus cum quis obligat se ad ea quæ religionis sunt. Secundum Augustinum verò 10. lib. de Ciuit. Dei: Religio dicta perhibetur à religione Deum, quem amiseramus negligentes. Et secundū hoc religio respicere videtur statum peccati, & non statum innocentie.

deut. 26. Dominum elegisti hodie ut sit tibi Deus. Latria vero
 dei tribitur: Latria est cultus Deo debitus & exhibitus. Vel
 Latria est voluntas impendendi Deo cultum debitum. Ado-
 rationem latriæ commendat nobis multiplex exhortatio quam
 scriptura sacra facit de ea. In Psal. Venite adoremus, & proci-
 namus ante Deum. Item: Adorate dominum in arrio sancto
 Item. Adorate dominum omnes angeli eius. Matth. 4. Do-
 minum Deum tuum adorabis. Ad idem valent exempla sancto-
 rum, ut exemplum Christi, de quo Luc. 22. Positis genibus orabat,
 &c. Et Mat. ult. dicitur de undecim discipulis, quod vi-
 ceses se sum adorauerunt. Apoc. 4. legitur de viginti quatuor
 senioribus, quod procidebant ante sedentem in throno, & ado-
 rant vincentem in secula seculorum. Item eiusdem 15. Viginti-
 quatuor seniores ceciderunt in facies suas, & adorauerunt &c.
 Item. 7. Omnes angeli stabant in circuitu throni &c. & ado-
 rant Deum, dicentes, Amen. Benedictio & claritas. ¶ De
 adoratione etiam viginti quatuor seniorum, habetur eiusdem 11.
 Item legitur de Beato Bartholomæo, quod centies flexis geni-
 bus adorabat Deum per diem, & centies per noctem. Et de Ia-
 cobi minore, quod ræcum iacebat super genua sua orans, quod
 genua habebat ut calcaneum, similem duritiam habens in eis
 duritiei camelorum. Gloria adorationis est quæ sibi Deus spe-
 cialiter retinere voluit. De hac dicitur Esa. 42. Gloriã meam
 non dabo. Eceles. 25. Bono animo gloriam redde Deo, &
 non minuas primitias manuum tuarum. Gloria ista significata
 est per thymiamam de quo Exod. 30. Sanctum sanctorum vobis
 est thymiamam. Talem compositionem non facietis in vltus ve-
 stros, quia sanctum domino est. Homo quicumque fecerit simi-
 le, ut odore illius perfuatur, peribit de populis suis. Obsequiũ
 illud multum placet Deo. Eccle. 35. Qui adorat Deum in oble-
 tatione, suscipietur: & deprecatio illius vsque ad nubes propin-
 quabit. Et notandum, quod licet adoratio latriæ soli Deo sit ex-
 hibenda: tamẽ dicitur exhiberi illi homini qui est filius Dei, sed
 quasi per accidens. Non enim exhibetur ei in quantum est homo,
 sed in quantum est filius Dei: sicut dicitur de homine illo, quod
 creavit stellas, quas tamen non creavit in quantum homo, sed
 in quantum Deus. ¶ Et notandum quod triplex est cultus Deo
 debitus. Primus est, cordis. Secundus est, oris. Tertius, operis.
 Cultum cordis specialiter vocat gl. cultum, super illud Exo. 20.
 Non adorabis, neque coles. Aliud est, inquit colere, aliud est ado-
 rare. Potest, quis inuitus adorare, vel adulando regibus idolola-
 tris.

tris, vel tormentis victus quum sciat quia idolum nihil est. Colere verò est toto his affectu & studio mancipari. De cultu posteriori dicit Isid. 8. li. Etymol. Tria sunt quæ in religionis cultu ad colendum Deum in hominibus perquiruntur: fides, spes, & caritas. Aug. in Enchirid. Fide, spe, & charitate colimus Deum. Item August. loquens de theosebia siue pietate, quæ est cultus Dei, dicit quòd consistit in cognitione Dei & dilectione, quam debita subiectione. Et super illud. 1. Cor. 12. Alij per spiritum datur sermo sapientia, alij sermo scientia. dicit gloss. loquens de illo verbo Iob secundum vnam literam 28. Ecce pietas est sapientia. vbi litera nostra habet. Timor domini ipse est sapientia. Pietatè, inquit, hoc loco posuit Dei cultum, quæ Græcè dicitur theosebia: & quis cultus est, nisi amor & cognitio eius? Cultus interior Deo debitus in duobus videtur consistere, scilicet in cognitione & affectione. Cognitio verò ad cultum Dei pertinet, est, vt credulitas, qua creditur Deo sicut Deo credendum est. licet propter se & super omnia: sicut enim primæ veritati credendum est. Item credulitas, qua credimus de Deo dignam summam potentiam summam sapientiam, summam bonitatem, & consequentia ad hæc, vt quòd ipse est omnium bonorum creator & conseruator, mundi gubernator, hominis recreator, inuentium sibi liberalissimus retributor: eorum verò qui pertinaciter rebellesci sunt zelantissimus ultor. Inter affectiones verò pertinentes ad cultum Dei, Prima videtur, esse timor, & non qualiscunq; timor, sed talis timor quali timendus est ille, cuius potentia nullus potest resistere, cum sit summa: cuius sapientia nihil potest abscondi, cum sit summa, & cuius bonitas cum summa sit, summè odit malitiam, & sine fine puniet eam in eis quos pertinaces in ea inuenerit: Timendus est ergo super omnia.

¶ Secunda est spes non qualiscunq; sed talis qualis potèda est in eo cuius potètia facillimè est liberare ab omni miseria: cuius sapientia notissima est miseria nostra. Abyssus enim misericordie non inuocat abyssum misericordie, nisi agnoscatur, & cuius bonitati proprium est misereri semper & parcere, quæ etiam propter liberalitatem suam fecit, quacunque fecit, quia omnia fecit ad dandum in ipso: ergo super omnia sperandum est.

¶ Tertia amor, & non qualiscunq; amor, sed talis quali amandus est qui optimus est in se, & ideo amore dignissimus, qui fons est omnium bonorum, à quo suscepimus omnia bona quæ habemus vel habuimus, & à quo suscepturos nos speramus: quid boni suscepuri sumus. De timore & amore dicit Seneca

De quatuor Virtutibus: Quisquis iustitiã sectari desideras, time
 Deum prius, & ama, vt ameris à Deo. De spe dicitur in Psal. Spe-
 rant in te omnes qui nouerunt nomen tuum. Nomen domini
 agnoscit qui serui eius esse volūt, à quibus spes specialiter re-
 quiritur. ¶ Cultus oris est vocalis professio maiestatis diuinæ,
 quam fideles faciunt frequenter Deum orando, laudando, bene-
 dicendo, gratias ei agendo. Cultus operis est, vt quum aliquis
 opere recognoscit singulare dominum Dei, quod ecclesia ore
 recognoscit, Christo dicēs: Tu solus Dominus. Dominum istud
 nomen ad personas nostras recognoscimus Deo, genu flexione
 prostratione. Esa. 45. Mihi curuabitur omne genu. Mich. 6.
 curuabo genu Deo excelsō. Quantum ad nostra verò, oblatio-
 nem alicuius partis bonorum illorū quæ ab eo accepimus. Deut.
 26. Profiteor hodie corā Domino &c. tradidit nobis terrā lacte
 & melle manantem, & idcirco offero nunc tibi primitias fru-
 ctuum terræ, quam dominus dedit mihi. Ad cultum operis perti-
 nent sacrificia veteris legis, quæ fiebant de animalibus quo-
 rum immolatione sacrificantes ostendebant plenissime Deo se
 esse subiectos, etiam ad occidendum. Morre enim animalium
 ostendebant Deum eos occidere posse, & eos mortem meruisse,
 & sperabant misericordia Dei mortem propriam quam merue-
 rant in mortē animalium commutare. Et notandum quod sa-
 crificium soli Deo debetur. vnde Aug. 10. lib. de Ciuit. Dei: Sa-
 crificium certe nullus hominū est qui audeat dicere deberi, nisi
 Deo multa denique de cultu diuino vsurpata sunt quæ honori-
 bus deferuntur humanis, siue humilitate nimia, siue adulatione
 inflata tamē, vt quibus ea deferuntur, homines habentur,
 qui dicuntur colendi & venerandi: si autem eis multū additur,
 & adorādi. Quis verò sacrificandum celsit nisi ei, quem Deum
 tantū scuit, aut putauit, aut finxit? Et subdit: Sacrificium visibile
 sacrificij inuisibilis sacrū signū est. ¶ Et rāgit sex species sacri-
 ficij spiritualis. Primū sacrificium est cordis contritio. In Psal.
 51. voluisses sacrificiū dedissem: utique holocaustis nō delecta-
 beris. Sacrificium Deo, spiritus &c. Aug. Intueamur quemadmo-
 dum vbi Deum dixit nolle sacrificium, ibi Deum ostendit vel-
 le sacrificium. Non vult ergo sacrificium trucidati pecoris, sed
 spirituale sacrificiū contriti cordis. ¶ Secundum sacrificiū est cordis
 igne diuini amoris inflammati. De quo Aug. Deo suauissimum
 incensum adolemus quum in eius conspectu pio sanctoq; amo-
 re flagramus. Tertiū sacrificiū corporis propter Deum morti-
 ficati. Roma. 12. Obsecro vos per misericordiam Dei, vt exhibeatis

beatis

beatis corpora vestra hostiam viventem &c. ¶ Quartum est
 sacrificium corporis pro Deo proprio sanguine cruciatum. Ad
 Deo cruentas victimas cedimus, quādo vique ad sanguinē
 eius veritate certamus. ¶ Quintum est sacrificiū laudis de
 in Psal. Nunquid manducabo carnes taurorū, aut sanguinē
 corū potabo? Immola Deo sacrificiū laudis. ¶ Sextum est, sacri-
 ficiū misericordiæ, quo miseræ proximi volumus subuenire.
 Heb. 6. Beneficentiæ & cōmunionis nolite obliuisci: talibus enim
 hostiis promeretur Deus. Itē Aug. eodē lib. dicit, q̄ sacrificiū
 diuina est. Et videtur velle q̄ verū sacrificiū opus sit miseri-
 cordiæ. Verū sacrificiū est opus qd̄ fit propter Deū, vt homo à mi-
 seria releuetur & Deo adhæredo beatus efficiatur. Vnde dicit,
 Verum sacrificiū est, omne opus quo agitur vt sancta societas
 inhaereamus Deo, relatum ad illū finē quo veraciter beati
 possumus. Et subdit: Vera sacrificia opera sūt misericordiæ
 in nos ipsos, siue in proximos, quæ referuntur ad Deū. Opera
 misericordiæ non ob aliud fiunt, nisi vt à miseria liberemur
 per hoc vt beati simus: quod non fit nisi bono illo, de quo dicitur
 est, Mihi adhærere Deo bonū est. Idē in eodē, Ipsa misericordi-
 qua homini subuenitur, si non propter Deum fit, nō est sacri-
 ficiū. Ad cultū etiā operis pertinet thurificatio, quæ ostendit
 affectum nostrum integrē in Deū esse dirigendū, quasi in omne
 bonū, sicut torus fumus thuris tendit sursum. Exo. 33. Ego ob-
 dam omne bonū tibi. Et notandū q̄ religionis, quā Tullius po-
 nit partē iustitiæ, quæ idem videtur esse quod caritas, secundum
 quosdam, quadruplex est officiū. ¶ Primū est perpetrati scelus
 pœnitere. Hoc videtur esse primum sacrificiū Deo acceptum
 post mortale peccatū. In Psal. Sacrificiū Deo spiritus &c. Secū-
 dum est temporalium mutabilitatē paruipendere. Postquam
 enim anima Deo aeterno se religauit religione fidei, spei, & ob-
 lectionis, spe aeternorū despicit transitoria. Sene. Nemo dignus
 Deo qui opes non contēpserit. ¶ Tertiu est vitam nostram Deo
 cōmittere. Qui enim agnoscit per fidē se habere vitā suā à Deo
 vult illā ei offerre, & oratione, & obsequiis impetrat eā à Deo
 dirigi. Tob. 4. Omni tempore benedic dominum, & peccata tua
 vt vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permanent.
 Quartū est, veritatē dicere de his quæ ad religionē pertinet. Hiis
 primo debet habere pœnitentiā de his quæ agnoscit se fecisse
 se cōtra Deum & contra se. Secundo, despiciere ea quæ agnoscit
 esse infra se. Tertio, Deo committere se. Quarto, his quæ sunt
 iuxta se veritatē dicere, quam accepit de religione sua.